

*emissis quo
Satanam
fugavit.
S. Chrys.*

patientiae radios, incredibilis constantiae splendores, & cæterarum virtutum lumina. Reptè proinde S. Chrys. Homi. 5. de patientia Jobi to. 1. *Nisi vulneratum simulis ejus fodisset corpus, nusquam interiores radii relaxissent: nequaquam ejus divitias cognovissemus.* Hinc illud solvitur dubium? quare Satanus post primum cum Jobo certamen, in quo illum opibus, familiâ, & filiis exuit, ad secundum redit hostili rabie, ac furore ita percitus, ut nativam Jobi pelle, corpus videlicet, & ossa subegerit acerbissime, percutserit, lace-raverit? Cur tertio non redit terrium moliturus certamen? Quid est, quod post corpoream illam percussionem, & dilacerationem, fugae se dederit, triumphatori antagonista cedens? Non ne victus Dæmon in primo certamine fuit? Cur vicit in secundo, cum vulnerato non iterum congreditur? Illud mihi arridet responsum; quia scilicet in secundo certamine, ad Satanæ iectus acerbos, & crebros, eum ex hiantibus suis vulneribus ignem, easque scintillas, & fulgores Jobus emisit, & effudit tanquam verus filex reconditam flammatum tegens, ut satis, superque fuerint, & nimis operè potentes ad præstringendam Dæmonis aciem, & sic illum perterrefacendum, ut in fugam se derit irrevocabili gradu victoriam defers, & tanto igne verberatus, ac miserè discru-ciatus. Sic argutè excogitavit S. Chrysostomus Homil. 5. ad Populum Antiochenum, ubi erumpens mirè in felicitate Jobi decantanda, inter alia (quæ moneo ut legas, ut cognoscas & Chrysostomum suisse eloquentissimum, & Jobum felicissimum) hæc subtextit: *Omni materia pretiosissima carnis illius natura erat multo venerabilior, & ulceræ solaribus radiis splendidiora: hi enim corporis oculos illuminant, illa vero mentis nostra lumina illustrant, illa Diabolus penitus exacaverunt. Proprieta nanque post illam plagam resluit; nec deinceps apparuit.* Similia habet Homi. 5. de patientia Job, tom. 1. In Catena Græca in Job contexta à nostro Paulo Comitolo, paulò alter relata Chrysostomi verba referuntur, ita: *Adeo illa ulceræ sunt solis radii clariora. Illa Diabolus oculos penitus eruerunt: atque ob id ipsum post eam inflammatam plagam conjectus in fugam, posse nūquā comparuit. Sustinet translationem hanc textus ipse Græcus.*

1076 Deinde, quis non Protomartyrem Stephanum cum durissimo silice componat? Expende qualis, quantusque lateat in hoc silice ignis: *Stephanus plenus gratia, & fortitudine.* Acto. 6. 8. Græce plenus fide. Et c. Acto. 7. 55. *Cum esset plenus spiritu sancto.* Ad priores conspiratae in eum plebis, falsorum testium, & totius concilii iectus, ignes emitit fulgores Angelicis per similes: *Et intuentes in eum omnes, qui sedebant in Concilio videbunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.* Ad quæ verba Hilarius Arelatensis Homi. de S. Stephano, docet fusile in Protomartyr facie Speciem resurgentis, adversarii quidem ad penam peccati, & tormentum invidiæ, & exprobrationem impietatis, & testimonium criminis: & veluti repercussionem lumen ex facie lapidari, sive quia jam lapidandus designabatur. Quod est dicere fatus argutè; jam ex proximè futura lapidum in Martyrem jactatione, & crebris iectibus, Stephanus scin-

*Stephanus
lapidatus
miror ex
se viciatis
solidores
emissi.
S. Hila.
Arel.*

tillas, & fulgores emittebat: *In suo autem spiritu libertatis, ignitus animus in lumen ve-* S. Pet. ritatis erupit, ut loquitur S. Pet. Damia-Dam. nus Ser. de S. Stephano. Sed deveniatur jam ad duros lapidum iectus ab Stephano pro Christo generosè exceptos: *Et ei cientes eum extra Civitatem lapidabant.* Quid inde? Silex lapis lapidibus percussus ignem exutiat necesse est. Ita conigit: agnosce ergò amoris ignem: *Positis autem genibus clamat in voce magna dicens: Domine, ne statuas illis hoc peccatum.* Acto. 7. 59. Compone Act. 7. 58. hunc Stephani ignem cum lampadibus militum Gedeonis ad laguncularum confractiōnem, in quibus latitabant flammæ, subito apparentibus, Judi. 7. 16. Subinde capias illa Emissent verba in Evangelium de festo Emissen. S. Stephani: *Tuba Stephanus sonabat, quando incredulus Iudeos arguebat, & prædicabat: lampadem manu tenebat cum prodigia, & signa magna faciebat; Judæi laguncularum ejus frerunt, dum eum lapidibus interficerunt: vicit demum fortis athleta.* Quid ergò ex continua lapidum in Stephanum immisso, nisi prodigiorum ignis, divini amoris flamma, & erga inimicos succensa charitas? Atque ut rem claudas, perpende quos hic ignis ab Stephano, veluti à silice durissimo, emissus inflammaverit, & illustraverit. Unus prodeat Saulus adeò in Protomartyrem incitatus, ut ad illius pedes testes deposuerint vestimenta sua Acto. 22. 20. Vestimenta lapidantium (ait Augustinus Ser. 93. & 94. de diversis) servavit Paulus, ut omnium manibus lapidaret. Sævior igitur in Stephanum S. Aug. Saulus: putaverim idcirco pro illo studiosius orasse, atque ad eum tantæ erga inimicum tantum dilectionis scintillas emissas. Nam Acto. 9. 3. *Cum iter faceret Saulus, subito circumfulsit eum lux si de celo.* Rogo, unde hec lux in Saulum? *De celo,* ait facer textus: crediderim emersisse hanc lucem ex igne illo ad Stephani iectus emissio. Audi Augustinum Ser. 1. de S. Stephano: *Cum iret in via, subito circumfulsit eum lumen de celo.* Et Dominus ad eum; ego sum Jesus. Olim quidem debui perdere te, sed Stephanus meus oravit pro te. Subiungit vero: *Si Stephanus sic non orasset, Ecclesia Paulum non haberet.* Habet igitur Ecclesia Paulum luce circumfusum divinâ, & flamma divini amoris succensum; quia habuit Protomartyrem Stephanum ad laxorum iectus constanter exceptos, scintillas longè latèque spargentem, silicis ad instar, qui quod magis atteritur, eò magis splendeficit.

1077 Verè Martyr, & Martyrum Dux Christus D. in subeindis cruciatibus, & morte Crucis ignominiosa confanter, & patienter, filex erat durissimus: *Posui faciem meam in eum omnes, qui sedebant in Concilio videbunt faciem ejus tanquam faciem Angeli.* Ad latitabat, qui nec lignis, ut vivat, egat; nec ritatis. ut occidat, undis. Ponatur tamen ad Crucis lignum (la jæsa) ibi crebro crebrius percutiatur; atteratur clavorum ferro (eslabon) sic factum: propteræ percussum à Deo appellat Isaias 53. 4. Hebraice percussum Deum. Isa. 53. 4. & c. 28. 16. Lapidem probatum, juxta Hebraicam translationem. Quid inde? copio- Isa. 28. 16. 12. 49. Ignem veni mittere in terram, & quid volo,

(S. Hilarius inquit in Ps. 65.) plures sacra-tes, & in-mentorum divinorum ignaros exemplo Mar-cyrum cucurisse, & extra scientiam fidei, aut S. Hilari-viventes factio fidei præsentis edocet, ipsam illam consummata in martyrio fidei gloriam confecitos. Qualis fuit ille, qui Dominum in ipsa sua damnatione confessus est. Subtexit deinde: *Qua eorum prædictatio omnis postratatis fidem ad martyrii desiderium accedit.* Arder quidem fidei lampas, ubi arde charitas ignis in Ecclesia, & ardebit in dies magis magisque, quia Martyres uti filices constantissimi sepe reperciunt ignes ex se dispergunt scintillas ad incendium, & incendi incrementa. Ad extremum observa cum Marino Brixiano in Arca Noe in illius vocis *silex* expositione; non *silex* modò voce Hebreæ significari, sed æquè etiam *magnemetum* notissimum, qui ad se ferrum allicit, & trahit occulta quadam vi, & fortitudine mira. Quasi Martyres *filices* di-Martires cantur, & magnetes, quia *filicea* sua fortitudine, & in sustinendo magnanimitate, ad se gemit. & Ecclesiæ gremium & Martyrium, ferrea quæque pectora trahant.

Pugilatus.

C A P. X.

Martyres sunt Pugiles, Athletæ, Agonistæ & Colluctatores strenuissimi.

1078 Crux, ac crucifixi gloriam contemplatus Isaias c. 6. in eas voces prorupit: *Vidi Dominum sedentem super solium excelsum, & elevatum, &c.* Plures vidit Seraphinos ardentes, sex alis quisque erat circumvestitus in Crucis speciem efformatis; ut latè effecimus supra. Vedit etiam altare carbonibus, seu prunis ignis plenum, quibus Itaæ labia, & ipse totus ignitus. Unde, quæsto, istiusmodi ignis? Unde carbones inflammati? Sanè à Christo crucifixo, qui ad passionis iectus, Divinitatis, & amoris ignem emittebat copiosum. Inde Germanus Archiep. Constanti. Orat. de adorat. Crucis Crucem alloquens: *Te credimus esse altare illud Agni divini in carbones conversum. Ignis enim impassibilis divinitatis Agni in Cruce immolati, altare illud in carbonem sine exustione verit.* Nisque, qui hodie tibi labia nostra admovimus, ignem peccatorum emundationem accipimus. Inde est quoque, quod adstantes Seraphini ardent charitatis igne à crucifixo Jesu in nos abunde excuso: & quia tantum divinitatis splendorem, & amoris divini jubar suis oculis, quantumvis perspicacibus, intueri nequeant, penitus suas facies obvelant, ut Chrysostomus meditatur ibi Homi. 2. *Alas vice murorum obiicitur, non ferentes radios illinc profici-scentes.* Tales etiam sunt Ecclesiæ Martyres Christo crucifixo perfectè configurati, duri omnino silices, qui latentem Spiritus sancti, spiritus fortitudinis, & eximiae dilectionis ignem dant ad crebros, dirosque martyrii iectus; quo & ipsi vivaciter ardent, & alios inflammant, non solum ut Christianæ reli-gioni se dent libentissime, sed ut ad martyrii cruciamenta avolent generosè, uti Isaias eo igne inflammatus fecit: *Scimus enim*

*Divino
Christi
igne crucis
altare in
carbones
conversum.
Germa.*

S. Chrys.

*Martyres
ignis, &
illuminan-*

Ltrò venit pro hoc instituto expenda Jacobea lucta cum Deo, & victoria ex Gene. c. 32. 24. Sapi. 10. 1. & Ofee 12. 3. De qua egregiè Rupertus Ab-Ruperbas lib. 8. in Genesim: *Famosa lucta, & totius ore Ecclesiæ per orbem celebrata; quia homo cum Deo luctatus est.* Famosus quidem *Jacoba* in-pugilatus, & agon, ut qui mysteriis gravi-das proponit. Illud unum (missis aliorum placitis) tur, & di-enucleandum suscipio; hæc scilicet famosissimæ luctæ designari bellissimum gloriosam nostrum Martyrum colluctationem, seu pugilatum. Fortis enim Jacobus fortissimos Ecclesiæ Martyres adumbravit, illius agon, Martyrum agones; vulnus Jacopo inflictum, vulnera à Martyribus pro Christo excepta; victoria à Jacob reportata, nostrorum Martyrum triumphos. Hæc ut apparent luculentiora, præeant pulchra Tertulliani verba lib. ad Martyras c. 3. ubi fæminas sanctissimas pro fide Christiana vinculis detentas, & ad Martyrium designatas, ita alloquitur rotundè: *Bonum agonem subire estis, in quo Agonistes Deus virus est: Xystarches Spiritus Sancti corona aeternitatis: bravum Angelicæ substantia politia in celis, gloria in sæcula sæculorum. Epistles vester Christus Jesus, qui vos spiritu unit, & ad hoc scamia perdixit. Itaque ex Tertulliani mente, cui affsonant plures alii, primò, martyrium est bonus agor, id est, certamen, concertatio, colluctatio, in qua alius alium impellit, aut frangit. Secundò, locus martyrii est scamia in quo congreguntur Athletæ, & dici solet arena; unde in arenam descendere est in colluctationem venire. Tertiò, Martyres sunt Athletæ fortissimi, Pugiles, Agonistæ, qui cum Tyrannis, tormentis, morte, & quodam modo cum Deo ipso colluctantur.*

Cc 4 Quarto,

Quare, sacri hujs certaminis Gymnasiar
chæ, præfecti, stadii præfides, sunt Pater,
Filius, & Spiritus Sanctus. Pater Agonothetes,
id est, munerarius, qui certantibus præ-
est, & præmium proponit. Filius Epistles,
id est, magistratum gerens. Spiritus Sanctus
Xystarches, qui stadio, & Athletarum exer-
citacionibus præcerat. Quinto, bravium seu
præmium proponitur corona æternitatis. Hæc
omnia apparent in Jacobea lucta. Bonus ibi
Agon, certamen forte: scamma, locus cer-
taminis: Athleta strenuus Jacob; agonis præ-
fecti, & munerarii, tres Triados personæ:
præmium vitæ æternæ. Procul dubio illa
omnia nostrorum Martyrum pugilatum, ago-
nemque, Martyrii palestram, Martyres Ath-
letas generosos; quibus præfunt, & bra-
vium proponunt Pater, Filius, & Spiritus
Sanctus, bellè, & verè adumbrarunt ex Ter-
tulliani verbis cum sapore ad Jacobeam lu-
ctam. Ubram illustro; singula discutio.

Bonus agon
Martyrum.
II. 10. 12.

Vatab.

Christi agon
in horto
præsignabat
agones.
S. Aug.

Luc. 22. 44. propter Lucæ 22. dicitur: *Et factus in agone prolixus orabat: & factus est sudor ejus sicut gutta sanguinis decurrentis in terram.*

*Ubi Graeca vox, agonia, est non solum mæ-
tor, anxietas, tumor, trepidatio; sed etiam cer-
tamen, lucta, exercitatio, certatio, usque ad sanguinis effusionem, & vitæ dispendium.*

Ut sic ipse portenderet martyrii agonen,

quem subiuruit erat, & Martyres aggredi-

parum vobis agonen exhibere hominibus, &
quo modo Domino exhibetis agonen? Quasi ve-
Agon Chri-
st. & Mar-
tyrum cele-
bratus ab
Isaia.

Procop.

toper à Judeis afflitos & divexatos: Pro-
phetas persequimini, & eorum dicta contem-
niis.

Leo Castrius extendit Isaiae verba ad
futuros etiam Vates, quorum multi marty-
rio fuere coronati. Prisci enim Christo ante-
riores cæsi quoque in odium fidei, atque
ad eo verè Martyrii, & martyrii agonen
subiere ab ipsis Judeis, & quandoque à
Genitibus. Tales exitere Isaia, Jeremias,
Daniel unæ cum tribus pueris; Amos, Mi-
chæas, Machabæi, & alii, qui nostrorum
Martyrum agonen adumbrarunt. Cæterum
Andum animadverso hoc Jacobi certamen sive
agonem cum Deo ipso initum, qui agonen
tagonistæ suo exhibuit; rem satius illustro
singulari translatione Tertulliani adversus Ju-
dæos cap. 9. Irenæ lib. 5. cap. 26. Cypriani S. Cypri.

Epist. 9. & lib. 2. testimoniorum num. 9. qui
Isaiae verba sic efferrunt: *Num pusillum vobis
agonen prebere hominibus, quoniam Deus
prefiat agonen?*

*Vel juxta Irenæum; quem-
admodum Deus prefiat agonen?* Hunc ago-
nen à Deo ipso Martyribus nostris exhibi-
tum, putat S. Cyprianus Epist. illâ 9. qui

de Mappalico Martyre loquens, & designa-
tos Martyres, ad perseverentiam invianos,
ita scribit: *Vox plena Spiritus Sancti de Mar-
tyris ore prorupit, cum Mappalicus Beatissi-
mus inter cruciatum suos Proconsuli diceret:*

*videbis eras agonen. Et quod ille cum vir-
tutis ac fidei testimonio dixit, Dominus im-
plicavit. Agon celestis exhibitus, & Dei servus
in agoni promissi certamine coronatus est. Hie
est agon, quem Propheta Isaia ante prædictis
dicens: non pusillum vobis certamen cum ho-
minibus, quoniam Deus prefiat agonen.* En-
qua ratione Deus colluctetur cum Martyri-
bus, & agonen exhibeat.

1082 Celebres erant apud veteres Agona-
liorum feriae, nomen habentes ab Agon. At-
dies que-

*qui minister, qui victimam cædebat, priu-
qui eam feriret, rogabat, ageret, hac
voce eum cuius jussus expectabatur, compel-
lans, Agon?* Unde apud Senecam lib. 2. Con-
tra. cap. 11. Asinus Pollio ait: *Filius cerio-
cem porrigit, carnifex manum tollat, deinde seneca*

*respiciat ad Patrem, & dicat, Agon? Quod
sieri solet victimis. Inde Varro de lingua Varro.*

*Latin. lib. 5. Agonales dies, per quos Rex in
regia arietem immolabat, dicti ab Agon: eo*

*quod interrogatur a principe civitatis, & prin-
ceps gregis immolatur. Lega Ovidium lib. 11.*

*Pastorum, & Brisonium de formulis. Ni-
colaum Fabrum, & nostrum Schottum in*

*Senecam. Hæc curiam notavi, ut appareat
quam recte nostrorum Martyrum immolatio*

nuncupetur Agon: & dies martyrii agona-

liorum feriae a Martyrum agone.

1083 Deinde, locus Jacobo, nostrisque
Martyribus ad luctam deputatus est scamni,

sive arena, in quam descendunt colluctatui.

Quod illis exprimitur verbis: *ecce vir luta-*

batur cum eo. Ubi pro luctabatur ex Hebreo

propriæ vertas: & vir aspersus cum eo est

*pulvere: vel etiam pulverizabat se cum Ange-
lo. Fortiterus legit; in arenam descendit. Inde Martirii.*

Locus certa-

mini,

pa-

Isa. 7. 13.

pa-

lo.

Hispani

Hispani dicimus, facudirse el poluo; id est, præva-
lens, seu dominans Deo. Nam vir, cui præ-
valuit, vel Deus ipse fuit, vel bonus Ange-
lus, qui Dei personam assumpit, & humana
specie apparuit, & corporali lucta cum Ja-
cobo exercebatur. Sanè eodem Athletarum
elogio nostri sunt Martyres decorandi, ut
qui non solum cum Tyrannis, & cruciatibus
plurimi, ipsaque morte immanissima, sed
etiam cum Deo fortissimo fuerint colluctati in-
fatigabiliter, infraetioque animo.

1085 Nec desunt grandioris notæ Expositores, quales S. Hieronym. Origenes, Lyra-
nus, Procopius Gazensis, qui virum luctan-
tem cum Jacobo contendebant fuisse malum
Angelum in specie Esau apparentem, Qui-
dam, ut ex docto quodam viro accepimus, pro-
fitentur cum Jacopo concertasse Diabolum in
specie Esau volentem devincere ipsum. Ce-
terum à Jacopo stetisse Angelum auxiliarem,
ob cuius auxilium nihil Diabolus quiverit effi-
cere. Verba sunt Procopii. Illud certius (si
ver Angelus bonus, five Daemon colluctator
fuerit) colluctationem hanc indicum Pa-
triarchæ fuisse, se à fratre suo Esau minime
superandum iri. Nunc ergo ad rem nostram;

quis neget in Esau adumbrari Ecclesiæ hostes,
Tyrannos, & carnifices? Id enim Esau no-
men, & indeoles præ se ferunt: appellatus E-
sau est quasi asui, id est, factus, & perfectus,
quia erat hispidus instar viri perfecti, dum
adhuc infans esset: & inde quoque dicitus Seir, id est, pilosus: quod significabat (ut
Patres obseruant) ejus mores asperos, ver-
sum ingenium, & ferocem animum: Et ious in morem pellis hispidus. Genes. 25. 25. Et ibi-
dem dicitur rufus, five Edon, id est, sanguinolentus. Ubi Procopius: Esau rufus erat: ce-
terum rubedo significat iram, & furorem prop-
ter colorem, qui illi affectui peculiaris est. Erat hispitus, qua re referebat imaginem bel-
læ. Adde quod Esau adulterus factus est gnarus venandi, & homo agricola: agebat vitam inquietam, agrestem persequens ac cædens feras. Verè Esau verum Tyrannorum sym-
bolum, qui Ecclesiæ persequuntur, Martyres divexant, & furore perciti belluino san-
guinei ipsi omnem Christianorum sanguinem, & vitam profundere conantur, ut
Dæmonis ministri immaniter furentis, & eos acriter instigantis ex immenso quodam in
Christum odio, atque in Martyres incitato.

Jam ergo qui non videat, lucta hâc (in qua
Deus finit se vinci à Jacob, vel bonus aut
malus Angelus vincitur, spe Jacopo facta
quod pari modo ipse imò multo magis fra-
trem suum Esau vinceret, ac superaret) bel-
lè designari nostrorum Martyrum pugnas
cum Tyrannis, & Tyrannorum Princepe

S. Iren.

Job in ster-
quilino uti
in palestra.
Job 2. 8.

Procop.

Palestra
gloria, &
pretiosa.

S. Chrys.

Gen. 25. 25.

Plaga Jacob
infida,
Martyrum
plagas defi-
gnabat. □

Jacob ago-
nista, ago-
nistæ, &
Martyres.

1084 Rursus, Pugil, Athleta, Agonista,
& colluctator strenuus est in hac lucta Jaco-
bus; qui & fortissimos Ecclesiæ Martyres
præsignavit; & ab utero matris sue id no-
men habuit, supplantavit enim ibi fratrem
suum Esau: Ideo vocatum est nomen ejus Ja-
cob, id est, supplantor, luctator, Athleta.

Genes. 23. 36. Retinuit hoc nomen usque no-
nagesimum septimum annum ætatis suæ (in
quo isthac obvenit lucta) jure merito, ut
qui luctatus generosè sit cum adversariis, pe-
riculis, & laboribus plurimi, velut alter Hercules. In hac verò cum Deo colluctatione

novum, & multò clarius accepit nomen,
videlicet Israel: Neququam Jacob appella-
bitur nomen tuum, sed Israel. Cujus rei cau-
sa datur: Quia si contra Deum fortis fuiisti,
quanto magis contra homines prævalebis. Quid
autem sonet Israel, aperit S. Hierony. de

Traditio. Hebraicis: Quomodo Princeps ego
sum, sic & tu, qui mecum luctari potiusfi
Princeps vocaberis. Et quidem Israelis ety-

1086 Quid verò de plaga à Jacopo inflicta
oppositæ dicendum, nisi illâ nostrorum Mar-
tyrum plagas à carnificibus injectas porten-
di? Tetigit nervum femoris ejus, & statim
emarcuit. Ubi pro, tetigit, est Hebræa vox
nagagh: quæ significat vulnerare, percutere,
lædere, flagellare, plagi affectare, cädere ad
mortem. Et verbum tango in sacris Litteris

gravem afferre solet in corpore percussio-
nem, verberationem, dolorem, cruciatum, ut
Job 2. 5. & cap. 19. 21. Certè, taftos dixerim,
percussos, vulneratos, plagi affectos, flagel-
latos,